

העונה ה־25

סדרת כלים וקולות קונצרט מס. 4 שלווה וסער

אבנר בירון, מנצח
מייקל צ'אנס, קונטרס טנור

יוהאן כריסטיאן באך (1735-1782)
סינפוניה בסול מינור, אופ. 6 מס. 6

אנטוניו ויואלדי (1678-1741)
טריו סונטה ברה מינור, אופ. 12 ר' 63, "לה פוליה"

יוהאן סבסטיאן באך (1685-1750)
קנטטה לאלט רי"ב 170 "מתק שלווה, נועם שמחת נפש"
הפסקה

עודד זהבי (נ' 1961)
"שי" (בכורה עולמית)

אנטוניו ויואלדי
קנטטה לאלט ר' 684, "חדלו עתה"

יוהאן סבסטיאן באך
קונצ'רטו "ברנדנבורגי" מס. 1 בפה מז'ור, רי"ב 1046

● **חיפה** | אולם רפפורט, יום ג' 17.3.09 בשעה 20:30

● **אור עקיבא** | היכל התרבות, יום ה' 19.3.09 בשעה 20:30

● **תל אביב** | מוזיאון תל אביב לאמנות, יום ו' 20.3.09 בשעה 14:00; מוצ"ש 21.3.09 בשעה 20:30, יום א' 22.3.09 בשעה 20:30

● **ירושלים** | אולם ימקא, יום ב' 23.3.09 בשעה 20:30

נגנים אורחים: דריה צ'פלין - ויולה; שירה מני - צ'לו; דמיטרי רוזנצוויג - קונטרבס; רוני גלעד / הילה צברי - אבוב

הקאמרטה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

כתיבת התכנייה: קדם ברגר עיצוב: חגית מימון

אבנר בירון כיהן כמנהל מוסיקלי של מספר פסטיבלים ביניהם פסטיבל אברגוש ופסטיבל "ימי מוסיקה וטבע" בגליל. הוא הקים את "אנסמבל סולני הגליל" - הרכב וירטואוזי אשר זכה להצלחה בינלאומית בזמן קצר, והוזמן בניצוחו לסיורי קונצרטים ברחבי העולם.

חלק גדול מפעילותו מוקדש לחינוך מוסיקלי. ב-1994 נתמנה לראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות לכהונתו הצעיד בירון את האקדמיה להישגים אמנותיים מרשימים. בין היתר יזם פתיחת מחלקה למוסיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רבת-חומית, וכן נבחר לכהן כחבר הוועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוסיקה באירופה (AEC).

אבנר בירון החל את הקריירה המוסיקלית שלו כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית וכחלילן-סולן בתזמורת הקאמרית הישראלית. למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, והשתלם בניצוח באקדמיה למוסיקה בוינה ובמוצרטאום בזלצבורג. גישתו המיוחדת למוסיקה ולאיינטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוסיקה ובמדע. כחלילן הרבה להופיע בריטילים ובהרכבים קאמרליים. ניהל ולימד כיתות-אמן רבות משתתפים לחילונים ולמורים לחליל בארץ ובחו"ל. כמורה וכמחנך העמיד בירון דור צעיר של חלילנים ומורים בכירים לחליל.

בשנת 2005 זכה אבנר בירון בפרס שרת החינוך על מצוינות ועשייה אמנותית רבת-שנים בתחום המוסיקה, ועל תרומתו לחיי המוסיקה בארץ.

התזמורת בניהולו ובניצוחו מייחדת חלק ניכר מפעילותה לפעולות חינוך למוסיקה בקרב תלמידים בירושלים וברחבי הארץ.

התזמורת תחת שרביטו של בירון מופיעה בהצלחה רבה בסיורי קונצרטים רבים באירופה, אמריקה והמזרח הרחוק, באולמות הקונצרטים המרכזיים באמסטרדם, ברלין, לייפציג, בון, פריס, ניו יורק, וושינגטון, לוס אנג'לס, שיקגו, אלסקה, בייג'ין, שנחאי ועוד. הקונצרטים וההקלטות הרבות של בירון עם התזמורת זוכים לשבחי הביקורת בישראל ובעולם.

הוא ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, תזמורת רשות השידור בירושלים, הסינפונייטה בארשב'ע, ומזמן לנצח על תזמורת ברחבי העולם.

המנצח והחלילן אבנר בירון הוא מייסדה, מנהלה המוסיקלי ומנצחה הקבוע של תזמורת הקאמרטה הישראלית בירושלים מיום היווסדה. יצירתיות, חדשנות ומקוריות מאפיינות את פעילותו המוסיקלית המגוונת. בעבודה אינטנסיבית ומעוררת השראה הביא את התזמורת למעמד-על בעולם המוסיקה הישראלית, ולהכרה בינלאומית נרחבת.

אבנר בירון בונה תכניות קונצרטים מקוריות ומעניינות. בעבודתו עם תזמורת הקאמרטה הוא מחזיר לבימות הקונצרטים בארץ יצירות נדירות מהרפרטואר המוסיקלי לצד נכסי צאן ברזל של המוסיקה הקלאסית. כמו כן מעודד יצירה ישראלית מקורית ע"י הזמנת יצירות מהמלחינים וביצוען בארץ, בסיורי קונצרטים ברחבי העולם והקלטתן.

למייקל צ'אנס מוניטין עולמי כאחד המייצגים הבולטים של שירת אלט גברית בכל תחומי הרפרטואר הקלאסי. הוא מבוקש על במות האופרה, אולמות הקונצרטים ובאולפני ההקלטות. הוא למד אצל רופרט ברוס לוקהרט ובקיימבריג' למד ספרות אנגלית ושירת מקהלה. הופעתו האופראית הראשונה הייתה באופרה ג'סונה מאת קבאלי.

הוא הופיע על בימות האופרה הגדולות בעולם, ביניהן בית האופרה בסידני, לה סקאלה, ניו יורק, ליסבון, בואנוס איירס, פריס, בריסל, אמסטרדם, וכן בקובנט גרדן, גליינברן והאופרה הלאומית האנגלית.

תפקידיו האופראים מגוונים וכוללים בין השאר את אורפאו (גלוק), אסקניו באלבה (מוצרט), אוטונה ("הכתרת פופיאה"), אוברון ("חלום ליל קיץ"), יוליוס קיסר (הנדל) ואפולו ("מוות בוונציה"). המלחינים סר האריסון ברטוויסל וג'ודית ווייר אף כתבו תפקידים במיוחד עבורו באופרות "גב' קונג השנייה" ו"לילה באופרה הסינית".

הוא הופיעו באורטוריות וברסיטלים בכל רחבי העולם, ברפרטואר מגוון, למן שירים אליזבתניים ועד יצירות שהוזמנו עבורו ממלחינים כגון ריצ'רד רודני בנט, אלכסנדר גרה, טאן דון, אנת'וני פאוורס, ג'ון טאבנר ואלביס קוסטלו. להצלחה רבה זכתה הופעתו בפסיון על פי יוחנן מאת באך עם הפילהרמונית הברלינאית, בניצוחו של סר סיימון ראטל.

מייקל צ'אנס מכבב בהקלטות רבות, תחת שרביטים של מנצחים ידועי שם כסר ג'ון אליוט גרדינר, טרבור פינקוק, פרנס בריכן, טון קופמן וניקולס מגינג. הקלטותיו זכו לפרסים בינלאומיים רבים.

מייקל צ'אנס מכהן כפרופסור אורח בקולג' המלכותי למוסיקה באנגליה.

סינמקאמרה + בראנץ'

בראנץ' עשיר, קונצרט קאמרי וסרט - אין דרך טובה מזו לקבל את השבת אחת לשבועיים בסינמטק ירושלים

חודש מרץ מרוסיה באהבה

יום שישי 27.3 - אוניגין

11:00 | בראנץ' רוסי בלבן

12:00 | קונצרט קאמרי עם

נגני הקאמרה ואורחים (שלישיית אראטו)

תכנית: סרגיי טנייב -

שלישיית כלי קשת

ברה מז'ור

12:30 | סרט - "אוניגין"

(ברטיניה 1999)

במאית - מרתה פיינס

כרטיסים במחיר 110 ש"ח

(60 ש"ח ללא הבראנץ')

בקופת הסינמטק:

02-5654333

כרטיסי הנחה למנויי הסינמטק

בקופת הסינמטק.

כרטיסי הנחה

למנויי הקאמרה:

02-5020503

סינמטק
סינמטק ירושלים - ארכון ישראלי לטרטום וידאו

הקאמרה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

כי אין בוקר טוב מזה

אבנר בירון, מנהל מוסיקלי

קלייר מגנאגי

אבי אביטל

אלכס אנסקי

סיוון סילבר וגיל גרבורג

יוני פרחי

כלים וקולות

קונצרט מס. 5: טחנות רוח

אבנר בירון, מנצח
קלייר מגנאגי, סופרן
אבי אביטל, מנדולינה

- 1 **טלמן** || סוויטה בסול מז'ור לפי "דון קישוט"
- 2 **ויואלדי** || קונצ'רטו בדו מז'ור למנדולינה, ר. 425
- 3 **י.ס. באן** || קנטטת החתונה רי"ב 202, "סורו, צללים נסערים"
- 4 **אבנר דורמן** || קונצ'רטו למנדולינה (בכורה ישראלית)
- 5 **הנדל** || מוטט ר"ה 242, "הירגעו רוחות"

חיפה, אולם רפפורט, יום ד' 6.5.09 בשעה 20:30
תל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות, יום ו' 8.5.09 בשעה 14:00
מוצ"ש 9.5.09 בשעה 21:00, יום א' 10.5.09 בשעה 20:30
ירושלים, אולם ימקא, יום ב' 11.5.09 בשעה 20:30
מודיעין, היכל התרבות, יום ג' 12.5.09 בשעה 20:30
רחובות, אולם ויקס, מכון וייצמן, יום ד' 13.5.09 בשעה 20:30
גני תקווה, מרכז הבמה, יום ה' 14.5.09 בשעה 20:30

כשנגמרות המלים מתחילה המוסיקה

סדרה המשלבת בין מוסיקה לבין שירה ופרוזה

קונצרט מס. 4: לגעת בשמיים

יוני פרחי, מנצח
סיוון סילבר וגיל גרבורג, דואו פסנתרים
אלכס אנסקי, שחקן

- 1 **מוצרט** || פתיחה לאופרה "דון ג'ובאני"
- 2 **מנדלסון** || קונצ'רטו לשני פסנתרים בלה במול מז'ור (בכורה ישראלית)
- 3 **שוברט** || פנטזיה לארבע ידיים בפה מינור
- 4 **מוצרט** || סימפוניה מס. 41 בדו מז'ור, "יופיטר"

כפר סבא | היכל התרבות, מוצ"ש 28.3.09 בשעה 21:00
ירושלים | אולם ימקא, יום ג' 31.3.09 בשעה 20:30
רחובות | אולם ויקס, מכון וייצמן, יום ד' 1.4.09 בשעה 20:30
תל אביב | מוזיאון תל אביב לאמנות, יום ה' 2.4.09 בשעה 20:30

יוהאן כריסטיאן באך (1735-1782)

סינפוניה בסול מינור, אופ. 6 מס. 6

אלגרו || אנדנטה, ברוח אדאג'ו || אלגרו מולטו

משך היצירה: כ-14 דקות

"הסער והפרץ" המאפיין גם את הסימפוניה המוקדמת של מוצרט באותו סולם, מס. 25. פרק האלגרו הפותח מציג מיד נימה רצינית וקדחתנית. הוא כתוב בצורת הסונטה וניכר כי המלחין טרח להבחין היטב בין שני הנושאים העיקריים - הראשון חסר מנוחה וסוער, השני רגוע יותר. בחטיבת הפיתוח האווירה מתקדרת, ורושם זה אינו פג אף לקראת סיום הפרק.

האנדנטה האמצעי קודר אף הוא: התזמור לכלי מיתר נמוכים יותר, והסלסולים הנוקבים תורמים ליצירת רושם זה. לקראת אמצע הפרק המוסיקה מתבהרת, והשמש כמו יוצאת מבין העננים. אולם תחושת המתח הבסיסית נשמרת.

גם הפרק האחרון, הכתוב בצורת הסונטה, מציג ניגוד ברור בין הנושא הראשון הזועם לבין הנושא השני הבוטח וטוב המזג. בחטיבת הפיתוח חוזרת ומופיעה האווירה הקודרת, אולם הסערה הולכת ושוככת עם סיום היצירה, כמו תש לפתע כוחה של המוסיקה מן המאבק.

נוסף על האופרות פרי עטו, באך השאיר יצירות תזמורתיות רבות - כשישים סימפוניות ועוד יצירות קונצרטנטיות לכלי אחד או יותר, וזאת בצד שלושים קונצ'רטי לכלי מקלדת. אולי בשל פעילותו כמלחין אופרה, היצירות התזמורתיות שכתב מאורגנות בנוסח הפתיחה האיטלקית, דהיינו שלושה פרקים, שבהם פרק איטי ניצב בין שני פרקים מהירים.

הוא היטיב לשלוט במבנים הצורניים שרווחו בתקופה, לדוגמה צורת הסונטה והרונדו, וכתיבתו מתאפיינת ברגישות רבה לצבע תזמורתי והנגדות הרמוניות ותימטיות.

בפרקים האיטיים ביצירותיו התזמורתיות הכתיבה המלודית עשירה ומלאת הבעה.

שש הסינפוניות אופ. 6 פורסמו באמסטרדם בשנת 1770 עלידי הומל, וכפי הנראה נכתבו במהלך שנותיו הראשונות של יוהאן כריסטיאן בלונדון. הן מעידות על שינוי סגנוני בכתיבתו של המלחין מאז היצירות התזמורתיות המוקדמות יותר. כלי הנשיפה משוחררים מהכורח להכפיל את כלי הקשת, ומקבלים תפקיד נבדל משלהם.

הסינפוניה מס. 6 שנשמע הערב בולטת במיוחד. הסולם המינורי ועוצמת ההבעה שבה משייכים אותה ללא ספק לסגנון

יוהאן כריסטיאן באך היה צעיר בניו של יוהאן סבסטיאן, וככל אחיו לפניו, קיבל את השכלתו המוסיקלית הראשונה מאביו. אחרי מותו של אביו בשנת 1750 עבר לברלין ומאוחר יותר לאיטליה, שם הפך לקתולי והועסק במשרה המכובדת של נגן עוגב בקתדרלה במילנו.

בשנת 1762 עבר ללונדון וזכה שם להצלחה רבה כמלחין אופרות איטלקיות, כהנדל לפניו. נוסף על כך הוא ערך סדרות קונצרטים שזכו לתהילה שהתפשטה אף למנהיים ולפריז, ועקב כך כונה "באך הלונדוני".

בשנת 1775 הגיע וולפגנג אמדיאוס מוצרט בן השמונה ללונדון והתיידד עם יוהאן כריסטיאן. ביצירתו המוקדמת של מוצרט ניכרת השפעה רבה של סגנונו הגלאנטי של המלחין המבוגר יותר.

תהילתו של "באך הלונדוני" הועמה בשנות השמונים של המאה השמונה-עשרה, ואילצה אותו לפרוש מהחיים הציבוריים והאמנותיים. עם מותו מצבו הכלכלי היה רעוע ויצירותיו כמעט שלא נוגנו עוד. מוצרט ביטא את רחשי ליבו במכתב, ובו התאבל על אובדן גדול לעולם המוסיקה.

אנטוניו ויואלדי (1678-1741)

טריו סונטה ברה מינור, אופ. 12 ר' 63, "לה פוליה"

משך היצירה: כ־12 דקות

ה"פוליה" הנו מחול שהופיע בפורטוגל בשלהי המאה החמש־עשרה, וקנה לעצמו עד מהרה פופולריות רבה בספרד, בצרפת ובאיטליה.

במאה השבע־עשרה התעצבה הפוליה לכדי מוסכמה הרמונית וקצבית קבועה, בדרך־כלל במשקל שלושה רבעים ועם תבנית בס בנוסח שאקונה או פסקליה -

דהיינו, מהלך בס קבוע בן שמונה תיבות החוזר שוב ושוב. מלחינים רבים, וביניהם ארכנג'לו קורלי ואנטוניו ויואלדי, כתבו וריאציות לפי נוסח זה.

הווריאציות של ויואלדי בנוסח "לה פוליה" כתובות לשני כינורות, צ'לו וקונטינאו - הרכב טריו סונאטה. בתחילה מופיע הנושא, ואחריו 19 וריאציות.

ויואלדי משנה בכל פעם את המרקם, כך שלעתים המלודיה עוברת מן הכינור הראשון אל השני (וריאציה 13 ו־19), או ממנגנים יחדיו.

לעתים ויואלדי מעניק לכינור הראשון את זכות הבכורה לנגן את המלודיה, בעוד שאר הכלים אך תומכים בו הרמונית.

קנטטה לאלט ר' 684, "חדלו עתה"

משך היצירה: כ־13 דקות

צוואתו המוסיקלית של ויואלדי נודעת בעושרה המפליא: ה"כומר האדום" כתב מספר עצום של קונצ'רטי לכלים שונים, מוסיקה קאמרית, מוסיקה קולית דתית ואופרות.

נוכח הכמות העצומה של מוסיקה ב־אנרים אלה, מספר הקנטטות החילוניות שכתב, 21 לקול וקונטינאו, ותשע נוספות בליווי כלים נוספים, נראה זעום למדי. אולם ניתן למצוא ביניהן כמה פנינים אמיתיות, לדוגמה הקנטטה שנשמע הערב, לאלט וכלי קשת.

היצירה כתובה בנוסח הרגיל של שני רציטטיבים ושתי אריות, המאפשרות הן למלחין הן לזמר או הזמרת לבטא רגשות מנוגדים. הגיבור, כרגיל באריות מעין אלה, קורא תיגר על מושא אהבתו, הפעם זוהי דורילה האכזרית, הלועגת לאהבתו.

שתי האריות כתובות במתכונת דה קאפו, דהיינו א"ב"א'. האריה הראשונה נוגעת ללב, בעיקר בשל הליווי העשיר, ובו קו הכינור מנוגן הן בפריטה הן באמצעות הקשת. באריה זו מדמות הכאות כלי הקשת גם דקירות פניון.

החטיבה האמצעית באריה במשקל משולש ונמרץ יותר (לעומת המשקל הזוגי שבו כתובה החטיבה הראשונה).

הרציטטיב השני ממשיך את האווירה הנואשת, והסתקטו בכלי הקשת מדמה הלמות לב. האריה המסיימת את היצירה היא אריית זעם אופראית לכל דבר. הכתיבה הנמרצת לכלי הקשת מדמה סערה, בעוד מרווחי הסקונדה בקו הקולי משקפים את אנחת הגיבור ואת נהמת הרוחות.

יוהאן סבסטיאן באך (1685-1750)

קנטטה לאלט רי"ב 170 "מתק שלוה, נועם שמחת נפש"

משך היצירה: כ־25 דקות

האוזן בדיסוננסים שנשמעים גם כיום בלתי נעימים בעליל.

האריה השלישית והאחרונה, מסיימת את הקנטטה בפרץ של אופטימיות, במעין מחול במשקל זוגי. הטקסט נראה פסימי למדי, אולם באך מעדיף להתמקד בתקוות הנפש ובמעופה כלפי ירושלים של מעלה. המעוף הזה מתבטא בתפקיד וירטואוזי של העוגב (או החליל), המשופע בסולמות עולים ובמתן מענה לקו הפשוטי יחסית של האלט, בהתפרצות של עיטורים מוסיקליים. אולם אל לשכוח כי האריה פותחת במרווח הטריטון הבלתי נעים לאוזן, שבתפיסה המוסיקלית המסורתית משויך לשטן.

המוסיקה בהתאם לכך מופנמת ומעודנת, תוך הימנעות מופגנת מהצבת אתגרים וירטואוזיים יוצאי דופן לסולן.

האריה הראשונה הנינוחה, "מתק שלוה", כתובה בנוסח סיציליאנה במקצב שש שמיניות פסטורלי. הנדל הרבה להשתמש בצורה זו, ואנו מוצאים אותה יותר ויותר ביצירותיו של באך. המקהלה הפותחת את "הפסיון לפי מתי", למשל, כתובה אף היא בצורת הסיציליאנה. באך מיטיב לאפיין בצלילים את כמיהת הנפש לשלוה שמימית.

האריה השנייה בולטת על רקע הנינוחות היחסית של הקנטטה כולה. הטקסט מתאר עולם ללא בסיס רוחני, שבו שולטת הנהייה לערכים חומריים ולרווחת הפרט על חשבון הכלל. באך יוצר דימוי צלילי מדויק של המתואר בטקסט: הוא מעלים לחלוטין את הבאס התומך (אולי רמז לעולם ללא יציבות) והופך למעשה את הכינורות והווילות, המנגנים באוניסונו, למעין באס.

על בסיס זה מופיע קו נאנח ונפתל של העוגב (לפעמים מנגן זאת החליל), המתנגש תכופות עם תפקיד האלט המשוברר, המנסה למצוא מאחז הרמוני ברור. המאזין יקשה לאתר את המרכז ההרמוני של האריה: באך אינו מרחם על

הכתבים התיאולוגיים הפרוטסטנטיים מן המאה השבע עשרה מקנים לכל אחד מארבעת הקולות האנושיים תפקיד סמלי נבדל: הסופרן - הנשמה, האלט - רוח הקודש, הטנור - האדם והבאס - ישו.

באך הכיר כפי הנראה את ההסמלה הזאת בבואו לכתוב ארבע קנטטות לאלט סולו בשנת 1726. יש להניח שלרשותו עמד זמר אלט מצוין שהיה ניתן להפקיד בידו תפקיד מורכב מוסיקלית וטכנית.

בתקופתו, נאסר על נשים לשיר בכנסייה, והסריסים היו מוקצים מחמת מיאוס. הייתכן שהיצירות הללו נכתבו עבור ילד? נראה שהאפשרות הסבירה ביותר היא שהן נועדו עבור קונטרטה טנור, שהוא בעל בגרות מוסיקלית וקולית רבה יותר.

הקנטטה שנשמע הערב נועדה לביצוע ביום ראשון השישי אחרי חג השילוש הקדוש, ה־28 ביולי. הטקסט, שנלקח מאוסף כתבים של גיאורג כריסטיאן להמן משנת 1711, עוסק במוסר האישי נוכח חטאי העולם הזה. הנפש בוחלת בהתנהגות האנושית מסביב, ובהפרה הבוטה של מצוות הדת. הפתרון - דבקות אישית בצו האל, אמונה בעולם הזה תוך ציפייה לעולם הבא.

המלחין כותב על יצירתו:

"שי" היא השנייה בסדרה של שלוש יצירות ("פלג"; "שי"; "סלע") בהן שרטטתי בצלילים דיוקנאות אינטואיטיביים של אנשים הקרובים לי. היצירה נכתבה בהזמנת הקאמרטת הישראלית ירושלים ועבור נגניה ומנצחה. למרות שהיצירה איננה תכניתית היא עוסקת בסוג מסוים של מרד, או התקוממות, או ניסיון "לצאת מהמסגרת" (שאיפות ראויות לבורגני בגילי). הרעיון הזה מובא הן בצורה ליניארית (שבירת ציפיות בין משפטים מוסיקליים קרובים) והן הדגשה של הפן האינדיבידואלי של נגנים מסוימים בתזמורת (שאת רובם למדתי להכיר בשנתיים האחרונות). היצירה שמצטיינת באפיזודות סולניות המאתגרות את הקולקטיב המגיב של נגני כלי המיתר כוללת בחלקה האחרון סולו פרוע למדי שנכתב עבור נטשה שר, שותפה קרובה לדרך המוסיקלית ומובילת קבוצת הכינור השני בקאמרטת.

עודד זהבי (נ. 1961)

מלחין הבית של תזמורת הקאמרטת הישראלית, ירושלים
"שי" | השמעת בכורה עולמית

משך היצירה: כ־13 דקות

בארה"ב, פרס אנגל, פרס רוזנבלום לאמנויות הבמה, פרס לנדאו של מפעל הפיס ושני פרסי נוצת הזהב של אקו"ם. הוא זכה בתחרויות בינ"ל להלחנה בספרד ובארה"ב. זהבי כתב מספר רב של פסי קול לסרטים, מוסיקה להצגות, מופעי מחול ובמה וכן שיתף פעולה כמעבד עם דיוויד ברוזה, נורית גלרון, יוסי בנאי, אריק לביא, יואב יצחק, אלי לוזון ואחרים. זהבי הוא עורכם, מעבדם ומפיקם של פרויקטים מרכזיים המשלבים גישה אומנותית לתחומים נבחרים בזרם העברי: "קלאסי ישראלי", דיסק בהפקה משותפת של רשת ג' ושל התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור, "שיר ארץ" דיסק ובו שירים נשכחים מראשית ימי המדינה, "עמוק בלילה" - דיסק ובו שירים לא ידועים של סשה ארגוב. לאחרונה ערך שני מופעים מיוחדים בהם כלל גישות חדשות לשיריו המולחנים של חיים נחמן ביאליק וכן שירים לא ידועים של נעמי שמר. הוא אחראי תחום המוסיקה באנציקלופדיה העברית החדשה (המופקת בימים אלה בהוצאת "שוקן") וכותב תדיר בביטאונים וכתבי עת. זהבי מכהן כפרופסור חבר באוניברסיטת חיפה, בה הקים את החוג למוסיקה. נשוי לקרן, נגנית כלי הקשה ואב לדן וטל.

עודד זהבי, מלחין הבית של תזמורת הקאמרטת, נולד בירושלים בשנת 1961. הוא סיים את לימודי המוסמך במוסיקה באוניברסיטת פנסילבניה אצל המלחין ג'ורג' קראמב ואת לימודי הדוקטורט עם המלחינה שילה סילבר. יצירותיו בוצעו על ידי מיטב התזמורות והמנצחים בארץ ובחול"ל ביניהם: תזמורת בית האופרה של קירוב עם המנצח אלרי גרגייב, התזמורת הפילהרמונית של לונדון, התזמורת הפילהרמונית הישראלית עם המנצחים אנטוניו פפאנו לאונרד סלסקין ופרדריק שזלן, אנסמבל שאנטאקליר מסן פרנציסקו, החלילנים סם בארון ויוגיניה צוקרמן, נגנית המקלדת מני קול וכן כל התזמורות בארץ. על יצירותיו ניצחו גם נועם שריף, מנדי רודן, דוד שלון ז"ל, דיוויד פורצלן ועוד. יצירותיו של זהבי בוצעו, בין היתר, באולמות מובילים כמו הקארגני, המירקין ואליס טאלי בניו יורק, המוזיקפריין בוניה והאופרה החדשה בפרנקפורט. השתתף בפסטיבלים נחשבים: פסטיבל באנף בקנדה, פסטיבל בארג' בניו יורק ופסטיבל בודן בניו בארונשוויק (מיין). כיהן כמלחין בית בתזמורות רבות ולזכותו הזמנה של יצירות בכורה רבות. זהבי הוא זוכה פרס ראש הממשלה לקומפוזיציה, פרס ברלאו היוקרתי

יוהאן סבסטיאן באך (1685-1750)

קונצ'רטו "ברנדנבורגי" מס. 1 בפה מז'ור, רי"ב 1046

אלגרו || אדאג'ו || אלגרו || מנואט - טריו I - מנואט - פולונז - מנואט - טריו II - מנואט

משך היצירה: כ־19 דקות

יוהאן סבסטיאן באך היה אדם מעשי ביותר ומעולם לא שבע נחת מתנאי העסקתו. כך נדד על פני ערים שונות בגרמניה, בחיפוש אחר שכר גבוה יותר שיסיפיק לכלכלת משפחתו הגדולה. בשבתו בחצר נסיכות קתן לטש עינו לברלין, וכך שלח בשנת 1721 שישה קונצ'רטי פרי עמלו למרקזיז כריסטיאן לודוויג מברנדנבורג, שבו נתקל בברלין במסגרת מסע לרכישת צימבלו. כיום סבורים כי קונצ'רטי אלה הם בעצם מבחר מייצג ואיכותי של יצירות כליות שחיבר במהלך העשור הקודם, ואלה עברו צחצוח ומרוק לפני שנשלחו למרקזיז, בתוספת הקדשה מתרפסת למדי.

ששת הקונצ'רטי הנם, למעשה, קונצ'רטי גרוסי לפי מיטב המסורת האיטלקית מן המחצית השנייה של המאה השבע־עשרה, שנציגיה הבולטים הם קורלי, ג'מיניאני וטורלי. בקונצ'רטו מסוג זה, במקום להעמיד סולן בודד מול תזמורת, מתחרה קבוצת כלים סולנית מול הרכב מלווה גדול יותר (ריפיינו).

שפתו המוסיקלית של באך עשירה ומגוונת, והוא יוצר סגנון אישי וייחודי בהשתמשו במאפיינים של שלושת הסגנונות המוסיקליים האופייניים לתקופתו - מצרפת, מאיטליה ומגרמניה. כמו כן, מקפיד באך לאורך ששת הקונצ'רטי לגוון את

קבוצת הכלים הסולניים מול חטיבת כלי הקשת המלווה, וכל קונצ'רטו כתוב למערך סולנים שונה.

הקונצ'רטו הראשון, המנוגן הערב, התברך בחטיבת סולנים גדולה ועשירה במיוחד. מול חטיבת המיתרים המלווה ניצבים שתי קרנות ציד, שלושה אבובים וכינור פיקולו (כינור בעל כיוון מוגבה, כדי להבדילו מחטיבת הכינורות). שתי הקרנות צובעות את כל היצירה בגוונים פסטורליים של פמליית ציד בכפר. יש הסבורים שבמתכונתו המקורית (ללא הפרק השלישי), שימש הקונצ'רטו כהקדמה תזמורתית לקנטטת "הצייד", רי"ב 208.

הפרק הראשון כתוב במתכונת דה קאפו (א"ב"א). התזמורת כולה מציגה את הנושא העיקרי, בעוד שתי הקרנות מנגנות מקצב שונה ויוצרות ריבוד מרחבי באוזן המאזין, כמו תרועות ציד המגיעות ומפריעות את ההתנהלות השלווה של הקונצרט. עם סיום התצוגה, באך מפריד בין קבוצות הכלים השונות, המנהלות דו־שיח בינן לבין עצמן, ובין כלי הקשת המלווים. לכל אחד מהסולנים ניתנת הזדמנות שווה להפגין את יכולותיו, ואל העושר הצלילי הזה מתווסף גם הכינור הראשון מתוך התזמורת.

הליריות המשתפכת של הפרק השני בולטת במיוחד על רקע ססגוניות שני הפרקים הצמודים אליו. האבוב הראשון והכינור פיקולו מנהלים דואט ענוג על בסיס ליווי עדין בשאר הכלים. הקרנות נעדרות מפרק זה. כאן מורגשת מאוד ההשפעה של אסכולת הקונצ'רטו האיטלקי על באך, ובכלל זה ויואלדי.

בפרק השלישי חוזר באך לאווירה המשוחררת והכפרית, במפעם שש השמיניות הפסטורלי. הקרנות שבות למרקם התזמורתי בהתפרצות שמחה, והפעם באך טורח להעניק חשיבות סולנית של ממש לקרן הראשונה, לאבוב הראשון, לכינור פיקולו ולכינור הראשון.

כאן, בעצם, היה יכול הקונצ'רטו להסתיים, אלא שבאך שותל בסופו הפתעה: סוויטת מחולות קטנה בנוסח צרפתי, ובה מנואט המשמש כמחול חוזר ומקשר. בתווך ניצבים שתי חטיבות טריו ופולונז.

כל אחד מהמחולות הללו מתוזמר לקבוצת כלים שונה: הטריו הראשון לשני אבובים ובסון, הפולונז לקבוצת כלי הקשת (ללא הכינור פיקולו) והטריו השני לשתי קרנות וקבוצת האבובים. ייתכן שבאך ביקש בכך לענות על טעמו של המרקזיז מברנדנבורג, שחיבתו למוסיקה הצרפתית הייתה ידועה.

Rezitativ

Wer sollte sich demnach
Wohl hier zu leben wünschen,
Wenn man nur Hass und Ungemach
Vor seine Liebe sieht?
Doch, weil ich auch den Feind
Wie meinen besten Freund
Nach Gottes Vorschrift lieben soll,
So flieht mein Herze Zorn und Groll
Und wünscht allein bei Gott zu leben,
Der selbst die Liebe heißt.
Ach, eintrachtvoller Geist,
Wenn wird er dir doch nur sein
Himmelszion geben?

Aria

Mir ekelt mehr zu leben,
Drum nimm mich, Jesu, hin!
Mir graut vor allen Sünden,
Laß mich dies Wohnhaus finden,
Wo selbst ich ruhig bin.

Cantata for Alto RV. 684, "Cessate omai, cessate"

Recitativo

Cessate, omai cessate
Rimembranze crudeli
D'un affetto tiranno;
Già barbare e spietate
Mi cangiaste i contenti
In un immenso affanno.
Cessate, omai cessate
Di lacerarmi il petto,
Di trafiggermi l'alma,
Di toglier al mio cor riposo e calma.
Povero core afflitto e abbandonato,
Se ti toglie la pace
Un affetto tiranno,
Perché un volto spietato, un'alma infida
La sola crudeltà pasce ed annida.

קנטטה לאלט רי"ב 170 "מתק שלוה, נועם שמחת נפש"

אריה

מתק שלוה, נועם שמחת נפש,
אותך איש לא ימצא בחטאי־שאוּל,
אלא בהרמונית השמיים,
את לבדך מחזקת את החזה הרך.
כדי שטוהר המידות הטובות
ימצא מקום משכן בלבי.

רציטטיב

העולם, משכן החטאים
פורץ אך בשירי גיהינום
ומבוקשו, בשנאה ובקנאה,
לעטות את דמות השטן.
פיו מלא ארס צפעונים
המביא תכופות מוות על חפים,
ורק דבר נקמה בפיו.
אל צדק, מה רחק
אדם ממך ויפן,
אוהב אתה, אך פיו
מפיץ קללה ורשע
ואת שכנו יבקש אך להכשיל ברגליו.
הא! זו אשמה כבדה מנשוא.

אריה

מה רבו רחמי על תועייהלב,
אשר ממך, אלי, יפנו עורפם;
רועד הנני, ומרגיש אלפי מכאובים,
עת ישישו אך בנקמה ושנאה.
אל צדק, מה זה תחשוב,
בעודם מרהיבים עוז בדרכי־שטן
ולחוקותיך לועגים בעזות מצח.
הא! ללא הסוס, כך חשבת:
אך מה רב ייסורי נוכח לבבות רשע אלה!

Cantata for Alto BWV.170 "Vergnügte Ruh, beliebte Seelenlust"

Aria

Vergnügte Ruh, beliebte Seelenlust,
Dich kann man nicht bei Höllensünden,
Wohl aber Himmelseintracht finden;
Du stärkst allein die schwache Brust.
Drum sollen lauter Tugendgaben
In meinem Herzen Wohnung haben.

Rezitativ

Die Welt, das Sündenhaus,
Bricht nur in Höllenlieder aus
Und sucht durch Hass und Neid
Des Satans Bild an sich zu tragen.
Ihr Mund ist voller Ottergift,
Der oft die Unschuld tödlich trifft,
Und will allein von Racha sagen.
Gerechter Gott, wie weit
Ist doch der Mensch von dir entfernt;
Du liebst, jedoch sein Mund
Macht Fluch und Feindschaft kund
Und will den Nächsten nur mit Füßen treten.
Ach! diese Schuld ist schwerlich zu verbeten.

Aria

Wie jammern mich doch die verkehrten Herzen,
Die dir, mein Gott, so sehr zuwider sein;
Ich zittre recht und fühle tausend Schmerzen,
Wenn sie sich nur an Rach und Hass erfreun.
Gerechter Gott, was magst du doch gedenken,
Wenn sie allein mit rechten Satansränken
Dein scharfes Strafgebot so frech verlacht.
Ach! ohne Zweifel hast du so gedacht:
Wie jammern mich doch die verkehrten Herzen!

רציטטיב

מי ירצה לפיכך להיות בין החיים כאן כשאך שנאה ופגע הם גמול לאהבתו? אולם, כשם שאף את אויבי כמו הטוב בחברי חוקת האל מצווה עלי לאהוב, כך ינוסו מלבבי זעם וטינה וירצה לחיות אך בקרבת האל, הן הוא עצמו אהבה ייקרא. הא, רוח מפייסת, מתי יעניק לך את ירושלים של מעלה?

אריה

קצתי בחיי, קחני, ישו, אלך! בחטאים נפשי בוחלת, הב לי את משכן השלווה, בו אמצא מנוח.

קנטטה לאלטר' 684, "חדלו עתה"

רציטטיב

חדלו, חדלו עתה זיכרונות מרים של אהבה רודנית; אלימים ומרושעים הפכתם את שלוותי לאבל מר. חדלו, חדלו עתה לקרוע את חזי, לנקב את נפשי, לגזול מלבי מנוחה ורוגע. לב אומלל, דווי ונטוש, אם שלוותך הוחברה בשל חיבה רודנית, אותו צלם חסר־רחמים, אותה נפש כופרת, הלא רק אכזריות יכילו ויזינו.

Aria

Ah, ch'infelice sempre
Mi vuol Dorilla ingrata,
Ah, sempre più spietata
M'astringe a lagrimar.

Per me non v'è ristoro,
Per me non v'è più speme,
E il fier martoro e le mie pene
Solo la morte può consolar.

Recitativo

A voi dunque ricorro,
Orridi specchi, taciturni orrori,
Solitari ritiri ed ombre amiche;
Tra voi port oil mio duolo,
Perchè spero da voi quella pietade,
Che 'n Dorilla inumana non annida.
Vengo, spelnoche amate,
Vengo, spechi graditi,
Alfine meco involto
In mio tormento in voi resti sepolto.

Aria

Nell'orrido albergo,
Ricetoo di pene,
Potrò il mio tormento
Sfogare contento,
Potrò ad alta voce
Chiamare spietata
Dorilla l'ingrata,
Morire potrò.

Andrò d'Acheronte su la nera sponda,
Tingendo quell'onda
Di sangue innocente,
Gridando vendetta
Ed ombra baccante
Vendetta farò
Anonymous

אריה

הא, אהיה אומלל תמיד,
זאת רוצה דורילה כפויית־הטובה,
הא, מרושעת מתמיד,
היא כופה עלי דמעות.

עבורי אין מזור,
עבורי אין תקווה.
עבור עינויי המרים ומדווי
רק המוות יביא ארוכה.

רציטטיב

אם כן, אליכם אפנה,
נקרות נוראות, זוועות אילמות,
פינות בודדות ורוחות מיטיבות;
אליכן את צערי אביא,
שכן אקווה מכם לאותם רחמים
שאינם ידועים לדורילה האכזרית.
אבוא, מאורות יקרות,
אבוא, מערות ברוכות,
עד אשר בתוכן
את עינויי ואת עצמי אקבור.

אריה

במשכן נורא זה,
מחבואי מכאב,
אהיה חופשי
לתת ביטוי לעינויי,
אוכל בקול רם
לקרוא לה חסרת רחמים,
לדורילה כפויית־הטובה,
אוכל למות.

אלך לגדותיו העכורים של נהר האכרון,
ואכתים את מימיו
בדמי החף־מפשע,
אצעק לנקמה,
ובדמות רוח בכחנטיית,
אזכה לנקמתי.
אנונימי

The 25th Season

The Human Voice

Concert no. 4

Serenity and Upheaval

Avner Biron, conductor
Michael Chance, countertenor

Johann Christian Bach (1735-1782)
Sinfonia in G minor, Op. 6 no. 6

Antonio Vivaldi (1678-1741)
Trio Sonata in D minor, Op. 12 RV. 63, "La Follia"

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Cantata for Alto BWV.170, "Vergnügte Ruh, beliebte Seelenlust"

Intermission

Oded Zehavi (b 1961)
"Shai" World Première

Antonio Vivaldi
Cantata for Alto RV. 684, "Cessate omai, cessate"

Johann Sebastian Bach
Brandenburg Concerto No. 1 in F Major, BWV.1046

- **Haifa** | Auditorium Rappaport, Tuesday, 17th March 2009 at 20:30
- **Or Akiva** | Performance Arts Center, Thursday, 19th March 2009 at 20:30
- **Tel Aviv** | Tel Aviv Museum of Art, Friday, 20th March 2009 at 14:00
Saturday, 21st March 2009 at 20:30; Sunday, 22nd March 2009 at 20:30
- **Jerusalem** | YMCA Hall, Monday, 23rd February 2009 at 20:30

Guest Musicians: Daria Chaplin - viola; Shira Mani - cello; Dmitri Rozenzweig - bass; Roni Gal-ed / Hila Tsabari - oboe

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

Program notes: Kedem Berger Design: Hagit Maimon